

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 532/2018-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošikovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Kolíková & Partners, s. r. o., Radvanská 21, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Lukáš Opett, PhD., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1, čl. 49 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 196/2016 z 18. mája 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED]

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátskou kanceláriou Kolíková & Partners, s. r. o., Radvanská 21, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Lukáš Opett, PhD., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1, čl. 49 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP 196/2016 z 18. mája 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 37 P 325/2013 z 10. decembra 2013 nariadil predbežné opatrenie, ktorým na čas do rozhodnutia o rozvode manželstva sťažovateľa a ██████████, a o úprave ich rodičovských práv a povinností k ich dvom maloletým deťom (konanie o rozvod manželstva vedie Okresný súd Bratislava IV pod sp. zn. 25 P 62/2014, pozn.), predovšetkým

- zveril maloleté deti do osobnej starostlivosti matke,
- uložil sťažovateľovi povinnosť prispievať na výživu maloletých v celkovej sume 350 € mesačne,
- upravil (osobný) styk sťažovateľa s maloletými a zároveň mu uložil povinnosť zdržať sa vycestovania s maloletými mimo územia Slovenskej republiky bez súhlasu matky.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 11 CoP 154/2014 z 23. apríla 2014 na základe odvolania sťažovateľa uznesenie okresného súdu sp. zn. 37 P 325/2013 z 10. decembra 2013 (v podstate) potvrdil (zmenil ho len vo formulácii výrokov týkajúcich zverenia maloletých detí do osobnej starostlivosti matky a povinnosti sťažovateľa prispievať na ich výživu, pozn.).

Následne okresný súd uznesením č. k. 37 P 325/2014-58 z 26. augusta 2014 v spojení s opravným uznesením č. k. 37 P 325/2014-85 z 24. októbra 2014 zamietol návrh manželky sťažovateľa na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa (okrem iného) domáhala zákazu styku sťažovateľa s maloletými deťmi. Krajský súd uznesením

sp. zn. 11 CoP 526/2014 z 19. novembra 2014 však označené uznesenie okresného súdu sčasti zmenil, a to tak, že do rozhodnutia o úprave práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu zakázal sťažovateľovi styk s jeho maloletými dcérami, čím došlo k zmene uznesenia okresného súdu sp. zn. 37 P 325/2013 z 10. decembra 2013 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 11 CoP 154/2014 z 23. apríla 2014 v časti úpravy styku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 1 Cdo 180/2014 z 28. januára 2015 na základe dovolania sťažovateľa zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 11 CoP 154/2014 z 23. apríla 2014 [(v podstate) z dôvodu, že postupom krajského súdu bola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom, keďže dovolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu mu nebolo doručené v preklade do anglického jazyka] a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, o ktorom bolo ďalej vedené pod sp. zn. 11 CoP 688/2015.

Na základe návrhu sťažovateľa okresný súd uznesením sp. zn. 51 P 173/2015 z 28. augusta 2015 nariadil predbežné opatrenie, ktorým matke maloletých do právoplatného rozhodnutia vo veci úpravy práv a povinností voči maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva uložil povinnosť *„informovať otca maloletých detí o zdravotnom stave, školskom prospechu, aktivitách a o každom pobyte maloletých detí mimo územia Slovenskej republiky, a to vždy k poslednému dňu každého mesiaca v kalendárnom roku prostredníctvom emailovej komunikácie“*. Vo zvyšnej časti okresný súd označeným uznesením návrh sťažovateľa na nariadenie predbežného opatrenia zamietol (vrátane návrhu na úpravu styku sťažovateľa s jeho maloletými deťmi, pozn.).

Krajský súd na základe odvolania sťažovateľa napadnutým uznesením sp. zn. 11 CoP 196/2016 z 18. mája 2016 zmenil uznesenie okresného súdu sp. zn. 51 P 173/2015 z 28. augusta 2015 tak, že dočasne upravil kontakt sťažovateľa s jeho maloletými dcérami *„prostredníctvom internetovej služby SKYPE v každom kalendárnom týždni v roku v štvrtok a v nedeľu v čase od 18.30 hod. do 19.30 hod. stredoeurópskeho času“*, čím v zodpovedajúcom rozsahu došlo k zmene uznesenia krajského súdu sp. zn. 11 CoP 526/2014 z 19. novembra 2014, ktorým bol zakázaný styk

sťažovateľa s jeho maloletými dcérami. Krajský súd napadnutým uznesením v zostávajúcej časti uznesenie okresného súdu z 18. mája 2016 potvrdil.

Sťažovateľ namietané porušenie svojich v sťažnosti označených práv napadnutým uznesením krajského súdu odôvodňuje okrem iného takto:

«Konaním krajského súdu v predmetnej veci nedošlo len k porušeniu práva na spravodlivý proces, ale jeho postupom a samotným rozhodnutím bolo neoprávnene a významne narušené aj jeho právo na rodinný a súkromný život, právo na rodinu a rodičovskú výchovu a starostlivosť.

Odmietnutie nariadenia neodkladného opatrenia v časti o úprave styku sťažovateľa s maloletými deťmi odôvodňuje krajský súd najmä nasledujúcimi skutočnosťami:

IV.1 Sťažovateľ v minulosti neoprávnene premiestnil maloleté deti do USA

K predmetnému bodu uvádzame, že krajský súd je toho názoru, že sťažovateľ v minulosti neoprávnene premiestnil maloleté deti do USA, pričom toto mu bolo zakázané rozhodnutím Okresného súdu Bratislava III o nariadení predbežného opatrenia č. k. 37 P 325/2013-24 zo dňa 10. decembra 2013 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP 154-2014-175 zo dňa 23. apríla 2014 (str. 8 uznesenia krajského súdu).

Záver o „neoprávnenom premiestnení“ je zjavne predčasný a arbitrárny, pretože krajský súd neuviedol, na základe čoho k tomuto záveru dospel. Totižto vo výroku rozhodnutia Okresného súdu Bratislava III o nariadení predbežného opatrenia č. k. 37 P 325/2013-24 zo dňa 10. decembra 2013 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP 154-2014-175 zo dňa 23. apríla 2014 bola sťažovateľovi uložená povinnosť zdržať sa vycestovania bez súhlasu matky (manželky sťažovateľa).

... Faktom pritom je, že (i) manželka sťažovateľa súhlasila s vycestovaním obvineného s deťmi do USA počas letných prázdnin v roku 2014, čo je preukázané výsluchom sťažovateľa a jeho manželky.

... Dôležitým faktom, ktorý krajský súd vôbec nespomenul je okolnosť, že (ii) uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP 154-2014-175 zo dňa 23. apríla 2014 bolo doručené sťažovateľovi v jazyku, ktorému rozumie až dňa 29. júna 2016 a teda pred 29. júnom 2016 neexistoval žiaden právoplatný súdny zákaz vycestovania sťažovateľa

do zahraničia s maloletými deťmi (prítom ešte pred týmto doručením bolo predmetné uznesenie zrušené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. I Cdo 180/2014 zo dňa 28. 01. 2015, a teda tento zákaz nikdy nenadobudol právoplatnosť). Rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III. č. k. 37 P 325/2013-24 do dnešného dňa nenadobudlo právoplatnosť, nakoľko krajský súd vo veci stále nerozhodol.

Napriek vyššie uvedeným skutočnostiam a bez rozhodnutia súdu v trestnom konaní mal krajský súd za osvedčené, že sťažovateľ úmyselne uniesol svoje maloleté deti, a preto uznesením č. k. 11 CoP 526/2014-110 zo dňa 19. novembra 2014 zakázal sťažovateľovi styk s maloletými deťmi...

IV.2 Sťažovateľ neosvedčil, že pominula hrozba opakovaného premiestnenia maloletých detí do USA

Sme toho názoru, že samotná skutočnosť, že sťažovateľ do dnešného dňa nebol právoplatne odsúdený za údajný únos maloletých detí spolu so skutočnosťou, že po dobu 2 rokov neporušil nariadené predbežné opatrenia vo veci styku a kontaktu s maloletými deťmi svedčí o skutočnosti, že neexistuje žiadna dôvodná obava či hrozba z opakovaného neoprávneného premiestnenia maloletých detí do USA...

IV.3 Sťažovateľ nepožiadala o zrušenie predbežného opatrenia, ktorým mu bol uložený zákaz styku

V tejto súvislosti podotýkame, že v čase rozhodovania krajského súdu bol v účinnosti procesný predpis OSP. Podľa tohto právneho predpisu konanie o zrušenie predbežného opatrenia v prípade ak pominú dôvody, pre ktoré bolo nariadené, nie je návrhovým konaním, ale konaním ktoré začína súd ex offo. Preto súd nie je viazaný prípadným návrhom na zrušenie predbežného opatrenia. Odlišnú úpravu obsahuje v súčasnosti účinný CMP v ustanovení § 363, avšak aj ten zachováva právo súdu zrušiť nariadené neodkladné opatrenia aj bez návrhu...

IV.4 Je potrebné dokazovanie, ktoré presahuje rámec predbežného opatrenia

V tejto súvislosti podotýkame, že konanie vo veci rozvodu trvá už viac ako 3 roky a konanie o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom trvá už viac ako 1 rok. Nie je preto možné predpokladať, že dôjde k ukončeniu predmetných konaní v najbližšom období. Súčasne sa tiež domnievame, že zákaz styku sťažovateľa s maloletými deťmi nariadený predbežným opatrením (uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa

19. novembra 2014, č. k. 11 CoP 526/2014-110) trvajúci viac ako 2 roky už presahuje primeranú mieru.

... Opakovane poukazujeme na objektívnu skutočnosť, že podmienky starostlivosti o maloleté deti sťažovateľa sú upravené od decembra 2013 výlučne predbežným opatrením, kvôli čomu dochádza k postupnému odlučovaniu a oslabovaniu rodinných väzieb medzi sťažovateľom a jeho deťmi.

... sťažovateľ nebol do dnešného dňa za údajné protiprávne konanie v spojení s premiestnením maloletých detí do USA právoplatne odsúdený.

... odmietnutie úpravy styku sťažovateľa s maloletými deťmi zdôvodnené viac ako 2 roky starými, neaktuálnymi skutočnosťami, ktorých pravdivosť do dnešného dňa nebola preukázaná v trestnom konaní a nebola predmetom riadneho dokazovania ani v civilnom sporovom konaní, predstavuje neprimeraný a arbitrárny zásah do práv sťažovateľa v porovnaní s nariadením predbežného opatrenia v sťažovateľom navrhnutom znení zachovávajúc styk sťažovateľa s maloletými deťmi a zároveň minimalizujúc akékoľvek nebezpečenstvo neoprávneného premiestnenia maloletých detí.

... V predmetnom prípade je zrejmé, že zásahom súdu (nenariadením predbežného opatrenia) nedošlo k žiadnemu zlepšeniu situácie maloletých detí, práve naopak dochádza k ďalšiemu oslabovaniu rodinných väzieb pod vplyvom času. Naopak v prípade, ak by krajský súd navrhovaným spôsobom upravil styk sťažovateľa s maloletými deťmi bola by súčasne zachovaná ochrana maloletých detí pred neoprávneným premiestnením a tiež by došlo k obnoveniu rodinných väzieb sťažovateľa a jeho maloletých detí.

V. Porušenie princípu prezumpcie neviny a princípu zákonnosti trestu

... Sme toho názoru, že krajský súd predbežne posúdil otázku viny sťažovateľa a na základe toho vychádzal pri rozhodovaní o predbežnom opatrení. S ohľadom na všetky okolnosti prípadu ako aj odôvodnenie uznesenia krajského súdu je možné považovať pretrvávajúci zákaz styku sťažovateľa s maloletými deťmi za trest za údajné sťažovateľovo protiprávne konanie.

Sme toho názoru, že krajský súd týmto svojim konaním porušil princíp prezumpcie neviny sťažovateľa a princíp zákonnosti trestu. V otázke vyššie uvedených dvoch skutkov do dnešného dňa prebieha trestné konanie pred Okresným súdom Bratislava III

pod sp. zn. 2 T/51/2015, pričom upriamujeme pozornosť Ústavného súdu SR na fakt, že sťažovateľ nebol do dnešného dňa právoplatne odsúdený.

... Keďže nadobudnutie právoplatnosti prvostupňového rozhodnutia je podmienené riadnym doručením rozhodnutia odvolacieho súdu a keďže k doručeniu rozhodnutia odvolacieho súdu došlo až dňa 29. júna 2016, neexistoval pred 29. júnom 2016 žiaden právoplatný súdny zákaz vycestovania obžalovaného do zahraničia s maloletými deťmi, a preto ani vycestovanie obžalovaného do zahraničia v roku 2014 nepredstavuje naplnenie znakov objektívnej stránky trestného činu únosu.

Za obzvlášť významnú považujeme okolnosť, že uznesenie Krajského súdu bolo zrušené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 180/2014 zo dňa 28. 01. 2015. V uznesení Najvyššieho súdu sa v tejto súvislosti konštatuje, že obvinenému bola postupom krajského súdu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p., keďže mu ako účastníkovi konania nebolo uznesenie Krajského súdu doručené v preklade do jazyka anglického a listiny, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzali (str. 10). Z toho dôvodu Najvyšší súd uznesenie Krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

VI. Právo na spravodlivý súdny proces

Sme toho názoru, že krajský súd ako ani Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) nezisťovali v konaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia názor maloletých detí a súčasne nezisťovali najlepší záujem maloletých detí. Tiež sme toho názoru, že z odôvodnení ich rozhodnutí zároveň nemožno vyvodiť, prečo tak neurobili.

... právo na spravodlivý proces resp. relevantné konanie súdov sťažovateľa bolo porušené (VI.1) nezistením názoru maloletých detí v konaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, (VI.2) nezohľadnením a nezadeinovaním najlepšieho záujmu maloletých detí sťažovateľa a (VI.3) nedostatočným odôvodnením rozhodnutí krajského ako aj okresného súdu.»

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a základné právo

sťažovateľa na súkromný a rodinný život podľa článku 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj čl. 19 ods. 2 Ústavy SR a čl. 41 ods. 1 a ods. 4 Ústavy SR ako aj prezumpcia neviný sťažovateľ v zmysle čl. 50 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 2 Dohovoru spolu s princípom zákonnosti trestu podľa čl. 49 Ústavy SR rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP 196/2016-477 zo dňa 18. mája 2016 v časti o potvrdení uznesenia Okresného súdu Bratislava III č. k. 51 P 173/2015-149 zo dňa 28. augusta 2015 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP 196/2016-477 zo dňa 18. mája 2016 v časti o potvrdení uznesenia Okresného súdu Bratislava III č. k. 51 P 173/2015-149 zo dňa 28. augusta 2015 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Alternatívne

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP 196/2016-477 zo dňa 18. mája 2016 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

4. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania...“

Ústavný súd v súčinnosti s Okresným súdom Bratislava IV zistil, že konanie o rozvod manželstva a úpravu výkonu práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode vedené okresným súdom pod sp. zn. 25 P 62/2014 dosiaľ nebolo právoplatne skončené a nachádza sa v štádiu odvolacieho konania (v časti výroku o úpravu výkonu práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode, pozn.). Výrok rozsudku sp. zn. 25 P 62/2014 z 27. apríla 2017 o rozvode manželstva sťažovateľa nadobudol právoplatnosť 14. júla 2017.

Zároveň je okresným súdom (Bratislava III, pozn.) vedené konanie pod sp. zn. 51 P 173/2015 o úprave výkonu práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva, ktoré podľa informácií dostupných ústavnému súdu nebolo dosiaľ právoplatne skončené.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí

na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti považuje za potrebné poukázať aj na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

Z hľadiska sťažovateľom uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie predbežného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu sťažnosti, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv predbežným opatrením veľmi zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú predbežné opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania nezasahuje konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd meritórne posudzuje predbežné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení

predbežného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (IV. ÚS 136/2014).

Ústavný súd poukazuje tiež na to, že účelom predbežného opatrenia je dočasná úprava práv a povinností, ktorá nevylučuje, že o právach a povinnostiach účastníkov konania o predbežnom opatrení bude vo veci samej rozhodnuté inak, než v konaní o predbežnom opatrení. Všeobecný súd predbežným opatrením dočasne upravuje pomery účastníkov konania, pričom je dôležité, že je povinný poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania predbežného opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje. Predbežné opatrenia s ohľadom na ich charakter nemôžu spravidla zasiahnuť do základných práv alebo slobôd účastníkov konania, lebo rozhodnutia o nich nemusia zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu. Predbežné opatrenia predstavujú rozhodnutia, trvanie ktorých je obmedzené a môže byť kedykoľvek na návrh zrušené (IV. ÚS 257/2010).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta najmä arbitrárnosť vo vzťahu k zohľadneniu najlepšieho záujmu maloletých, ako aj predbežné posúdenie neoprávneného premiestnenia detí ako rodičovského únosu bez rešpektovania prezumpcie nevinu a uložený zákaz styku s maloletými považuje za neprimeraný trest zaň.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 napadnutým uznesením krajského súdu

V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu sa uvádza:

„Odvolací súd... sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, ktorý predbežným opatrením upravil informačnú povinnosť matky, ktorej rozsah, tak ako bol špecifikovaný súdom prvého stupňa aj odvolací súd považuje za dostatočný a spôsobilý otcovi poskytnúť všetky potrebné informácie o podstatných náležitostiach týkajúcich sa maloletých detí. Rovnako sa odvolací súd stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, keď zamietol návrh otca na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhal určenia práva byť účastný na školských akciách maloletých detí konštatujúc, že takéto právo otca nebolo žiadnym spôsobom obmedzené ani zakázané. Pokiaľ má otec záujem zúčastňovať sa školských akcií maloletých detí, pri rešpektovaní súdom uloženého obmedzenia má neobmedzené právo tak kedykoľvek urobiť. Rovnako má právo kontaktovať školu maloletých detí a požiadať ju o informácie o školskom prospechu či školskej dochádzke maloletých detí. Dôvody uvedené v odvolaní otca týkajúce sa informačnej povinnosti matky, či určenia mu práva zúčastňovať sa školských akcií maloletých detí nemajú vplyv na správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa a ako také ich odvolací súd vyhodnotil.

Pokiaľ ide o odvolanie otca v časti úpravy jeho osobného styku s maloletými deťmi, odvolací súd udáva, že jeho právo na styk bolo uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP/154/2014-175 zo dňa 23. 04. 2014 zakázané z dôvodu ochrany maloletých detí za situácie, keď otec nerešpektoval rozhodnutia súdov Slovenskej republiky... a maloleté deti neoprávnene premiestnil z územia Slovenskej republiky do USA. Odvolací súd zdôrazňuje, že otec nepožiadaval o zrušenie predbežného opatrenia, ktorým bol uložený zákaz styku a neosvedčil, že pominuli dôvody pre jeho trvanie. Túto zásadnú skutočnosť otec nepreukázal ani pred súdom prvého stupňa v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia a ani v odvolacom konaní. Odvolací súd ďalej udáva, že otec nepreukázal existenciu jeho prechodného bydliska na území Slovenskej republiky, v ktorom mieni realizovať styk s maloletými deťmi v zmysle jeho návrhu, čo odvolací súd v kontexte s ostatnými

skutočnosťami daného prejednávaneho prípadu vyhodnotil prinajmenšom ako veľmi nevierohodné...

... odvolací súd v tomto štádiu konania, berúc do úvahy ako prvoradý záujem ochranu maloletých detí pred opakovaným protizákonným konaním otca, dospel k záveru, že len na základe rozporných tvrdení oboch rodičov (vyžadujúcich si doplnenie dokazovania, ktoré presahuje rámec predbežného opatrenia), bez informácií o možných a reálnych pobytoch otca na území Slovenskej republiky vzhľadom na jeho pobyt v USA a v Ugande potrebných pre posúdenie možnosti dočasného nariadenia úpravy asistovaného styku v chránenom prostredí... uzavrel, že osobný styk otca s maloletými deťmi v zmysle jeho návrhu a odvolania nie je možné v záujme maloletých detí takto upraviť.

Odvolací súd v snahe... zabezpečenia záujmu maloletých detí na ich právo zabezpečenia kontaktu aj s druhým rodičom, rozdielne od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že potreba dočasnej úpravy pomerov úpravou kontaktu otca s maloletými deťmi prostredníctvom programu Skype predbežným opatrením preukázaná bola. Tým, že rodičovské práva k maloletým deťom majú obaja rodičia, má taktiež otec, ktorý nie je s maloletými deťmi na území Slovenskej republiky, právo byť s nimi v kontakte, vzhľadom na okolnosti daného prípadu prostredníctvom telekomunikačných prostriedkov. Nakoľko z vykonaného dokazovania pre odvolací súd vyplynulo, že maloleté deti nie sú v pravidelnom kontakte s otcom cez program Skype, ktorý je realizovaný výlučne len na základe rozhodnutia matky s tým, že sama definuje potrebu presne určeného času pre takýto kontakt otca s maloletými deťmi, ktorého sa má otec domáhať kedykoľvek, odvolací súd zmenil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa a predbežne upravil čas kontaktu otca s maloletými deťmi v tomto smere. Čo sa týka odvolania otca ohľadom návrhu na telefonický kontakt s maloletými deťmi kedykoľvek v čase od 8.00 do 20.00 hod., odvolací súd, nezistiac naliehavú potrebu účastníkov na takejto úprave ani záujem maloletých detí dospel k záveru, že odvolaniu otca v tejto časti nie je možné vyhovieť. Odvolací súd sa stotožnil s tvrdením matky o tom, že nie je vhodné súdnym rozhodnutím upravovať telefonický kontakt otca s maloletými deťmi kedykoľvek v čase od 08.00 hod. do 20.00 hod. z dôvodu plnenia si ich školských povinností a mimoškolských aktivít, a súčasne udáva, že otec má právo s maloletými deťmi (ktoré sú vo veku, kedy sú schopné samé si takýto kontakt s otcom korigovať) telefonovať. Pokiaľ otec zväži vhodnosť času, v ktorom

bude maloleté deti telefonicky kontaktovať a vhodnosť tém ich spoločných rozhovorov, ktoré nebudú pre deti časovo a emocionálne náročné, odvolací súd má za to, že takýto kontakt môže prebiehať a byť v záujme detí aj bez jeho úpravy súdnym rozhodnutím, ktoré síce súčasnej právnej úprave neodporuje, avšak súčasne nastoľuje otázku jeho vykonateľnosti v otcom navrhovanej forme.“

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu, ako aj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že jednou z kľúčových požiadaviek vyvoditeľných zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie je právo na účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces. (napr. III.ÚS 209/04, obdobne pozri rozhodnutia ESLP Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

Vychádzajúc z citovaného, ústavný súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu zodpovedá požiadavkám primeraného odôvodnenia rozhodnutia predbežnej povahy o predbežnom opatrení, je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom krajský súd sa v ňom zaoberá všetkými podstatnými skutočnosťami, ktoré sú potrebné pre posúdenie nevyhnutnosti zmeny skôr nariadeného predbežného opatrenia. V napadnutom uznesení je primerane odôvodnená aj potreba úpravy styku s maloletými v určenej forme a rozsahu, ktorá zohľadňuje výsledky doteraz vykonaného dokazovania. Vzhľadom na to, že ústavný súd nie je oprávnený nahrádzať úvahu všeobecných súdov vychádzajúcu z ich skutkových zistení vo veci svojou vlastnou,

a to zvlášť s prihliadnutím na dočasnú povahu úpravy styku otca s maloletými, ústavný súd konštatuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého rozhodnutia krajského súdu zasiahol, pretože jeho obsah a odôvodnenie nesignalizujú takú príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 a základného práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu

Namietané porušenie základných práv sťažovateľa na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 a na rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy sťažovateľ odvádza od porušenia zásad spravodlivého procesu, t. j. od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Za tejto situácie, ak ústavný súd dospel v časti II.1 tohto uznesenia k záveru, že kľúčové procesné práva sťažovateľa (základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením krajského súdu nemohli byť porušené, nemožno uvažovať ani o porušení jeho hmotných práv garantovaných čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1 a 4, keďže ich porušenie sťažovateľ namietal v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením svojich práv procesnej povahy. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol aj túto časť časti sťažnosti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.3 K namietanému porušeniu práva na prezumpciu neviný garantovaného čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva prezumpcie neviný garantovaného čl. 50 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 2 dohovoru nad rámec už uvedeného ústavný súd zdôrazňuje, že v preskúmvanej veci všeobecné súdy rozhodovali o predbežnej a dočasnej úprave práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas do rozvodu, pri ktorom hodnotili skutkové a právne okolnosti prípadu, ktoré v konaní boli predmetom dokazovania len v rozsahu postačujúcom na vydanie predbežného opatrenia. Tieto hodnotenia a závery nie sú relevantné pre prípadné trestné konanie, v ktorom sú predmetom objasňovania všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu, z ktorého je páchatel' obvinený. Predbežný záver o neoprávnenom premiestnení maloletých do USA a prípadná hrozba jeho opakovania v budúcnosti je však relevantnou okolnosťou pre posudzovanie záujmov maloletých v tomto konaní, a preto nemožno vytýkať všeobecným súdom, že ju zohľadňovali v konaní o predbežnom opatrení. Takýto postup všeobecných súdov nemožno hodnotiť ako prejudikovanie rozhodnutia trestného súdu či nerešpektovanie prezumpcie neviný sťažovateľa. Zároveň výrok o zamietnutí návrhu na úpravu styku s maloletými deťmi sťažovateľom požadovaným spôsobom nemožno kvalifikovať ako uloženie trestu za spáchanie trestného činu, ako sťažovateľ (v podstate) argumentuje. Ústavný súd preto aj túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákon a o ústavnom súde odmietol pri predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže bola sťažnosť sťažovateľa odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2018